

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

(Lovforslaget (nr. 10) findes i tillæg A. sp. 199, fremsættelsen i tidenden sp. 83).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 2-4 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser).

(Lovforslaget (nr. 11) findes i tillæg A. sp. 209, fremsættelsen i tidenden sp. 83).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb).

(Lovforslaget (nr. 12) findes i tillæg A. sp. 205, fremsættelsen i tidenden sp. 83).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder).

(Lovforslaget (nr. 13) findes i tillæg A. sp. 189, fremsættelsen i tidenden sp. 83).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Niels Mørk: De foreliggende lovforslag går ud på at indregne de midlertidige tillæg, som er affødt af den momsforhøjelse, regeringspartierne gennemførte i foråret, i pensionernes grundbeløb. Det er noget rent teknisk, som vi kan anbefale. Men for en ordens skyld må jeg understrege, at dette ikke betyder særlige forbedringer til pensionisterne i forhold til det, de har i dag, og selv om vi selvfølgelig er klar over, at lovforslagernes vedtagelse haster af hensyn til kommunerne, vil vi gerne have dem henvist til et udvalg til en nærmere gennemgang.

I åbningstalen blev der sagt i relation til den foreliggende betænkning om fradragsreglerne i den sociale pensionslovgivning, at regeringen vil overveje de muligheder, der foreligger for en forenkling på dette område.

Jeg har selvfølgelig bidt mærke i, at der kun er omtalt forenkling og ikke sagt ét ord om lempelser i disse regler. Dette for-
bavser mig lidt, eftersom venstre ofte i de glade oppositionsdage har givet stærkt udtryk for, at lempelser i fradragsreglerne var nødvendige, ikke mindst i de tilfælde, hvor den ene ægtefælle får invalidepension og den anden har en indtjening. Men måske er det kun en forglemmelse i åbningstalen.

I den forbindelse vil jeg henvise til hr. J. O. Krag's bemærkninger ved åbningsdebatten, hvor han på mit partis vegne gik ind for både en forenkling og en lempelse af fradragsreglerne. Da det ligger sådan, at betænkningen om disse vigtige problemer allerede blev afgivet i februar måned dette år, vil jeg tillade mig at spørge ministeren, hvornår vi kan forvente et lovforslag fremsat.

Der kan vel næppe herske tvivl om, at de sociale pensioner som helhed i den sidste tid er sakket agterud i forhold til gennemsnitslønnen for en arbejder. I den forbindelse savnede jeg i åbningstalen en bemærkning om, at pensionerne bør ajourføres på grundlag af lønudviklingen, således at pensionisterne automatisk får andel i velstandsudviklingen. Jeg vil også tillade mig at spørge ministeren, om vi kan vente et regeringsinitiativ på dette område.

Lad mig konkludere, at hvis der ikke fra regeringen inden længe kommer et initiativ med hensyn til lempelser og forenkling af fradragsreglerne og en automatisk regulering af de sociale pensioner på grundlag af lønudviklingen, vil mit parti fremsætte lovforslag herom.

Clara Munck: Som allerede sagt af hr. Niels Mørk drejer disse fire lovforslag sig om at indregne et midlertidigt tillæg, der blev givet til forskellige grupper af pensionister i anledning af momsforhøjelsen, i pensionernes grundbeløb. Dette var en klar aftale mellem partierne i marts sidste år, og den konservative folketingsgruppe kan kun udtrykke tilfredshed med, at socialministeren allerede nu kommer med lovforslagene, sådan at både pensionister og kommuner ved, hvad de skal indregne og rette sig efter fra 1. april næste år.

Nu er det jo ikke så mærkeligt, at hr. Niels Mørk, når vi har fået en ny regering,

[Clara Munck.]

benytter denne lejlighed til at komme ind på alle enkeltheder i pensionslovgivningen. Jeg skal afholde mig fra det i forvisning om, at de forbedringer, vi andre også ønsker, bliver taget op. Men det har altså intet at gøre med disse lovforslag, som vi anbefaler til hurtig gennemførelse.

Evan Jensen: De fire lovforslag, vi her behandler, er forudset allerede i bemærkningerne til den lov, vi gennemførte i marts måned, og hvorved der vedtoges et midlertidigt tillæg til pensionerne. Dette midlertidige tillæg var, som allerede nævnt i dag, en kompensation for de udgiftsstigninger, der var en følge af forhøjelsen af momsen fra 10 pct. til 12½ pct. Lovgrundlaget for det midlertidige tillæg udløber den 31. marts i 1969, og disse lovforslag skal træde i kraft den 1. april 1969.

Lovforslagene går ud på at indregne det midlertidige tillæg i grundbeløbet for indtægtsbestemt folke-, invalide- og enkepension samt at forhøje satserne for invalidepensionslovens invaliditetsbeløb, erhvervsudgytighedsbeløb, bistands- og plejetillæg og invaliditetsydelse. Også lommepengene for pensionisterne på alderdoms- og plejehjem skal forhøjes. Venstre kan anbefale dette. Beløbenes størrelse kan vi også anbefale; det drejer sig normalt om 16 kr. månedligt for ægtepar, når begge er berettiget til pension, og 11 kr. for andre. Det er ikke så sjældent, man ude i kommunerne skal foretage nye beregninger af pensioner m. v., og det skal også ske, når disse lovforslag er vedtaget. Jeg er derfor enig med socialministeren i, at det ville være ønskeligt snarest at få lovforslagene vedtaget; så kommunerne kan kende de nye satser og gå i gang med at foretage beregningerne.

Valbak: For det radikale venstre var det noget centralt, at vi i forbindelse med momsforhøjelsen her i foråret fik socialt betingede kompensationer. Vi var dengang tilfredse med, at en kompensationsordning blev tilvejebragt ved bl. a. at give tillæg til alders-, invalide- og enkepensionerne og til lomme penge for folk på pleje- og alderdomshjem. Vi er lige så tilfredse med, at det midlertidige tillæg, som det jo var, nu gøres permanent ved en indregning i pen-

sionerne, og derfor kan vi uden videre anbefale denne del af lovforslagene.

Den anden side er spørgsmålet om en samtidig forhøjelse af invalidepensionslovens satser for invaliditetsbeløb, erhvervsudgytighedsbeløb osv. Disse satser blev ved loven af 1965 rent faktisk sat i et bestemt forhold til grundbeløbet. Nogle svarer simpelt hen til grundbeløbet, andre til halvdelen deraf. Nu kan der nok ved senere lejlighed være grund til nærmere at overveje, om der er en sådan saglig sammenhæng mellem grundbeløb på den ene side og de særlige ydelser til invalidepensionister på den anden. Jeg tvivler på, at de oprindelige satser incitament til indbygget automatik holder ud i al fremtid. Jeg tror, der kan blive behov for til forskellig tid at se på de to sæt ydelser hver for sig.

Med disse bemærkninger, som imidlertid skal opfattes som helt principielle, kan jeg også anbefale lovforslaget om ændring af de særlige ydelser til invalidepensionister, og endelig kan jeg anbefale lovforslagene, som ønsket, til en hurtig gang gennem tinget. Vi havde gerne set dem gennemført uden udvalgsbehandling for at sikre, at kommunerne får den gode tid til beregning; som ministeren ønsker. Hvor det er muligt, skylder vi da at tage hensyn til dem, der skal føre lovene ud i livet.

Chr. Madsen: De indregninger, der her er tale om, er noget, vi står tit og ofte over for her i tinget. Men det er altså kun indregninger, det drejer sig om; det er ikke forhøjelse af folkepensionen.

Jeg vil benytte lejligheden til igen at anke over, at når vi taler om sådanne indregninger og om folkepensionens størrelse som helhed, ved vi ikke ret meget om, hvordan folkepensionen forholder sig til det øvrige indtjeningsniveau her i landet. Jeg vil igen — jeg har gjort det mange gange før — henvise til, at vi er forpligtet til at fastholde en dækningsprocent, som står i et vist forhold til folks indtægter i almindelighed. Men efter de foreliggende tal ser det ud til, at dækningsprocenten nu er stærkt synkende, sådan at folkepensionisterne i øjeblikket er ringere stillet, end de har været før. Dette må man da tage hensyn til, og det er vor agt ved lejlighed at tage denne sag op til debat og stille forslag om en

[Chr. Madsen.]

højere folkepension, således at folkepensionen følger med i den øvrige udvikling. Jeg vil benytte lejligheden til endnu en gang at spørge den nuværende socialminister, om vi ikke for eftertiden, når der foreligger spørgsmål om pensionernes størrelse og deres forhøjelse, kan få et statistisk materiale, der klart og tydeligt siger, at dækningsprocenten i forhold til de øvrige erhverv er steget så og så meget eller faldet så og så meget, siden vi sidst talte om denne sag.

Kjær Rasmussen: I det kompleks af love, disse lovforslag refererer til, vil der naturligvis være mange problemer, som man kunne fristes til at tage op. Nu er der udelukkende tale om forhøjelse af visse ydelser, men jeg kan alligevel ikke undlade af komme med en bemærkning om de enlige mødres situation.

Alle her erkender vel, at den måde, de behandles på af samfundet, langtfra er rimelig. Må jeg tillade mig at komme med et eksempel: en enlig invalidepensionist med forsørgelsesforpligtelse over for nogle børn, der modtager normalbidrag fra faderen på $\frac{3}{5}$, kan ikke få de resterende $\frac{2}{5}$ udbetalt trods det, at man ved bidragsfastsættelsen går ud fra, at moderen bidrager med $\frac{2}{5}$ til børnenes forsørgelse. En mandlig pensionist med bidragspligt får bidraget betalt ved siden af sin pension og kan trække det fra i skat. Det må være rimeligt på denne baggrund at spørge, hvor retfærdigheden er blevet af, og hvor denne enlige mor skal finde sine to femtedele. Hun kan naturligvis tage dem ud af det beløb, der er beregnet til hende selv, men det turde rigtignok være en mager trøst, især hvis der er flere børn. Lad mig derfor spørge socialministeren: hvornår kan denne oplagte skævhed i lovgivningen forventes rettet? Og skulle der være noget som helst i vejen for, at det kan ske hurtigt?

Ægteparrets situation er ikke lysere. Et ægtepar, som oppebærer invalidepension, får udbetalt $1\frac{1}{2}$ pension og ikke 2 pensioner for enlige. Som jeg nævnede i mit første eksempel, får man også her kun ét børnetillæg, der svarer til $\frac{3}{5}$ af normalbidraget. Heller ikke her udbetales de to femtedele — og igen: hvor skal man få dem fra? Tilsvarende gør sig i øvrigt gældende i lov om

offentlig forsorg samt revalideringsloven. Det drejer sig om en virkelig omfattende gruppe og ofte en gruppe, hvis medlemmer er i den unge eller yngre alder.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg takker ordførerne for tilslutningen til lovforslagene.

Hr. Niels Mørk spurgte, hvad der lå i regeringens bemærkning om en forenkling af nedslagsreglerne. Jeg kan sige, som det vist også er blevet sagt før, at det, vi sigter efter, er, at man ikke pr. 1. april 1970 kan gå over til fuld folkepension uden at ændre nedslagsreglerne for invalidepensionisterne. Vi arbejder med dette spørgsmål i ministeriet, og der vil også komme lovforslag herom. Det mener jeg skulle være svar på de bemærkninger, hr. Niels Mørk sagde om udtrykket „forenkling“, som blev anvendt i åbningstalen.

Med hensyn til en regulering af pensionerne kan jeg sige, at regeringen vil se på spørgsmålet, når forhandlingerne på arbejdsmarkedet er overstået. Dette giver mig anledning til også at sige til hr. Chr. Madsen, som rejste spørgsmålet om dækningsprocenten og bad om en statistisk beregning af, hvordan dækningsprocenten for pensionister var i forhold til lønningerne på arbejdsmarkedet, at det ikke er så enkelt at lave, som det lyder. Det kommer også an på, hvilke ting man tager med ind i vurderingen. Vi har for nylig set på sagen i socialministeriet, fordi vi har fået en henvendelse fra pensionistorganisationerne, og der vil komme et svar fra ministeriet i løbet af få dage.

Hr. Valbak rejste det spørgsmål, om der var nogen saglig sammenhæng mellem grundbeløb og invaliditetsbeløb. Jeg tror foreløbig, at den ordning, vi har, er rimelig og rigtig. Men der blev jo også sagt, at det var med henblik på fremtiden, spørgsmålet blev rejst.

Endelig kom hr. Kjær Rasmussen ind på visse ting, som ikke direkte vedrører disse lovforslag. Jeg er ikke på stående fod i stand til at give nogen løfter. Jeg ved, at nogle af problemerne, som jeg godt kender, behandles i kvindekommisionen. I forbindelse med børnetilskudsloven vil nogle af skævhederne også blive rettet. Men jeg kan ikke på nuværende tidspunkt give tilsagn om revolutionerende ændringer, for det er

[Socialministeren.]

jo hele den sociale lovgivnings opbygning, det ærede medlem her kommer ind på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de fire lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om forhøjelse af hædersgaver.

(Lovforslaget (nr. 14) findes i tillæg A. sp. 193, fremsættelsen i tidenden, sp. 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Søren B. Jørgensen: Da mit partis ordfører i denne sag desværre er forhindret i at være til stede, skal jeg fremsætte nogle bemærkninger på mit partis vegne. Lovforslaget tager sigte på, at de beløb, der ved forskellige love er fastsat som hædersgaver til personer, som er blevet særlig hårdt ramt i forbindelse med krigen og besættelsen, at disse beløb forhøjes med 100 pct.

Hædersgaverne var som hovedregel fastsat til 800 kr. årligt til invaliderede og enker efter ofre for krigens hærgen. Disse beløb er senest reguleret i 1965 i anledning af 20 års dagen for befrielsen. I anledning af, at det i år er 25 år siden det officielle budskete mellem den daværende regering og besættelsesmagten, den 29. august 1943, foreslås det nu, at de i de pågældende love oprindelig fastsatte årlige beløb fra den 1. oktober i år forhøjes med 100 pct.

Den samme forhøjelse tilkommer de personer, der får understøttelse i anledning af ulykkestilfælde på søn som følge af krigsbegivenhederne i den første verdenskrig. Jeg finder det helt rimeligt, at disse understøttelser behandles på linje med de nævnte

hædersgaver. Jeg har bemærket, at der ikke er tale om nogen egentlig dyrtidsregulering, som hvis der havde været tale om honorarer. Man har fulgt tidligere praksis, og dette lovforslag skal jo også mere være en hilsen og tak til de medborgere, som blev hårdt ramt under krigen og besættelsen, og som oppebærer hædersgaver.

Denne hilsen og tak i anledning af 25 års dagen for den 29. august 1943 vil vi gerne fra socialdemokratiet deltage i, og jeg kan derfor på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til en velvillig og meget hurtig behandling.

Knud Østergaard: Vi anbefaler med glæde.

Eva Ree: Det er meget let at tilslutte sig socialministerens lovforslag om forhøjelse af hædersgaverne. Disse er, som det er udtrykt ved tidligere lejligheder, en tak fra statens side til medborgere, som blev hårdt ramt under krigen og besættelsen. Sidste gang, man ajourførte beløbet, var i 1965 i anledning af 20 års dagen for Danmarks befrielse, og da var det tredje gang. Den fjerde forhøjelse finder nu sted i anledning af 25-året for den 29. august. Alligevel er det nok en beskeden tak at yde 1.600 kr. årligt som hædersgave, og jeg håber derfor, at socialministeren vil forhøje beløbet på ny i 1970, 25-året for Danmarks befrielse.

Det foreslås også at forhøje de understøttelser, der ydes i anledning af ulykkestilfælde på havet under første verdenskrig, idet de hidtil er blevet reguleret på linje med hædersgaverne. Også det er vi enige i.

Måske kan lovforslaget gå direkte til anden behandling; skulle det ikke være tilfældet, kan jeg på venstres vegne tilsige en hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

Jens Peter Jensen (Agerskov): Da det radikale venstres ordfører i denne sag, hr. Bilgrav-Nielsen, er optaget andetsteds, skal jeg i hans sted anbefale det foreliggende lovforslag. Også vi har ønsket beløbene forhøjet, og de her foreslåede forhøjelser står i et rimeligt forhold til tidens udvikling. Jeg anbefaler lovforslaget.

Chr. Madsen: Socialistisk folkeparti anbefaler det foreliggende lovforslag.